

Sygn. akt III Ko 326/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w III Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący sędzia Grzegorz Krogulec

Protokolant Małgorzata Bednarek

w obecności prokuratora Urszuli Szczepańskiej- Sewerynek

po rozpoznaniu na rozprawie głównej w dniu 2 grudnia 2022 roku

sprawy z wniosku pełnomocnika J. C. (1), K. C. (1), H. J., Z. L. (1)

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

orzeka:

- na podstawie art. 8 ust 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim na rzecz J. C. (1), K. C. (1), H. J. i Z. L. (1) kwoty po 50 000 (pięćdziesiąt tysięcy 00/100) złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz kwoty po 420,00 (czteryście dwadzieścia 00/100) złotych tytułem odszkodowania w związku z wykonaniem kary pozbawienia wolności wobec W. C. (1) (pisownia nazwiska zgodnie z zupełnym odpisem aktu zgonu), syna A., ur. (...), w okresie od dnia 5 lipca 1952 roku do dnia 5 sierpnia 1953 roku orzeczonej wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Ł. na sesji wyjazdowej w P. z dnia 14 sierpnia 1952 roku, sygn. akt (...), którego to wyroku nieważność została stwierdzona postanowieniem Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 czerwca 2022 roku w sprawie sygn. akt (...), zmienionym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 28 września 2022 roku w sprawie o sygn. akt (...), z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia,
- w pozostałej części wniosek oddała,
- zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców J. C. (1), K. C. (1), H. J., Z. L. (1) kwoty po 240,00 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego,
- koszty postępowania przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UWO	Sygnatura akt	III Ko 326/22	
WNIOSKODAWCA			
J. C. (1), H. J., K. C. (1), Z. L. (1)			

ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA			
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki	
	38 591,69 złotych na rzecz każdego z wnioskodawców	odsetki ustawowe za opóźnienie od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty	
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki	
	633 495,06 złotych na rzecz każdego z wnioskodawców	odsetki ustawowe za opóźnienie od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty	
3.	Inne		
	zasądzenie na rzecz wnioskodawców kosztów ustanowienia pełnomocnika według norm przepisanych w wysokości 6-cio krotności stawki minimalnej		
Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1	W. C. (1) (C. – pisownia zgodnie z odpisem pełnym aktu zgonu) służył w wojsku w stopniu bombardiera, brał udział w wojnie z	Dokumenty załączone wraz z wnioskiem, wydruk z systemu pesel- sad	20,23,25, 41,71, 83-84, 61v

	<p>Niemcami. W roku 1939 został wzięty do niewoli jako jeńiec wojenny. Po powrocie z niewoli osiedlił się na powrót w K.. W (...) roku na świat przyszedł syn małżeństwa C. – J., rok później urodziła się im córka H.. W (...) urodził się im drugi syn K.. W. C. (1) mieszkał wraz z żoną i trojgiem dzieci. Prowadził gospodarstwo rolne o powierzchni ok. (...). Prowadził ustabilizowany tryb życia, nie był karany.</p>		
<p>3.1.2</p>	<p>W. C. (1) nie był osobą aktywnie uczestniczącą w działaniach organizacji walczących o niepodległy byt Państwa Polskiego, nie był w żadnym stopniu zaangażowany w zbrojną walkę z władzą ludową. Prowadził on normalny, ustabilizowany tryb życia w miejscu zamieszkania, nie wchodząc w konflikty z prawem.</p> <p>W. C. (1) pewnego dnia natknął się w stodole swojego sąsiada W. K. na dwóch poszukiwanych przez organy władzy ludowej partyzantów, tj. S. C. i S. O., gdzie spożywali alkohol. W. C. (1) w wyniku tej wizyty faktycznie uzyskał od jednego z obecnych tam partyzantów, a później od sąsiada, informacje, kim w istocie były te osoby. Został poproszony, by nie przekazywał informacji o tym, że ich widział. Podobne zdarzenie miało</p>	<p>Dokumenty zgromadzone w aktach sprawy (...) – uzasadnienie postanowienia z dnia 30 czerwca 2022 roku</p>	<p>89v</p>

	<p>miejsce jakiś czas później, kiedy na prośbę W. K., W. C. ostrzygł w tej samej stodole tych samych partyzantów, za to otrzymał od nich wódkę i papierosy.</p>		
3.1.3	<p>W. C. (1) został zatrzymany w dniu 5 lipca 1952 roku i osadzony w areszcie w P., w jego domu przeprowadzono rewizję. W chwili zatrzymania miał niespełna (...) lat.</p> <p>Na mocy postanowienia z dnia 7 lipca 1952 roku wobec W. C. (1) zastosowano tymczasowe aresztowanie.</p>	<p>Dokumenty załączone wraz z wnioskiem</p>	<p>k.28,33</p>
3.1.4	<p>Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Ł. na sesji wyjazdowej w P. z dnia 14 sierpnia 1952 roku, sygn. akt (...) W. C. (1) został uznany za winnego popełnienia dwóch przestępstw, tj. tego, że w listopadzie 1951 roku mając wiarygodną wiadomość o członkach bandy terrorystyczno-rabunkowej C. i O., których przypadkowo spotkał w domu swojego sąsiada K. w czasie libacji, nie doniósł o tym natychmiast władzy powołanej do ścigania przestępstw, a ponadto, że w styczniu 1952 roku mając wiarygodną wiadomość o członkach w/w bandy C. i O., których strzygł w stodole K., na tegoż prośbę, nie zawiadomił</p>	<p>Dokumenty załączone wraz z wnioskiem</p>	<p>41, 43-43v, 72</p>

	<p>o tym natychmiast władzy powołanej do ścigania przestępstw i za to skazany na karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono okres tymczasowego aresztowania.</p> <p>W toku postępowania W. C. (1) był reprezentowany przez obrońcę z wyboru adwokata J. O..</p>		
3.1.5	<p>W. C. (1) po zatrzymaniu przebywał w areszcie (...) w P., następnie w więzieniu, a także w Ośrodku Pracy w J..</p> <p>Z uwagi na fakt, iż był więźniem politycznym odnoszono się do niego wrogo. Okres pobytu zarówno w areszcie, jak i w więzieniu W. C. (1) spędził w poczuciu niesprawiedliwości.</p> <p>Warunki panujące w w/w jednostkach były fatalne, cele były przepełnione, zimne, zagrzybione, brakowało w nich materacy, koców. Więźniowie polityczni nie byli izolowani w żaden sposób od przestępców pospolitych, panowała bardzo surowa dyscyplina. Problemem było także zachowanie odpowiedniej higieny osobistej. Racje żywnościowe były niewielkie i niskiej jakości.</p> <p>W dniu 9 września 1952 roku W. C. (1) został umieszczony w Ośrodku Pracy w J.,</p>	<p>Uzasadnienie wniosku</p> <p>Dokumenty załączone wraz z wnioskiem</p>	<p>6-7</p> <p>46,47, 49-49v, 52,53, 56</p>

	<p>gdzie został skierowany do pracy przymusowej w kopalni węgla. Praca była ciężka i wyczerpująca. Charakteryzowała się też trudnymi warunkami związanymi z koniecznością przebywania pod ziemią, narażeniem na pył, trujące gazy, konieczność obsługi specjalistycznych maszyn. Często dochodziło do wypadków przy pracy.</p> <p>Postanowieniem z dnia 3 marca 1953 roku Wojskowego Sądu Rejonowego w Ł. zastosowano wobec W. C. (1) amnestię i złagodzone wymierzone mu kary pozbawienia wolności, obniżono wymiar kary łącznej do roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.</p> <p>Postanowieniem z dnia 23 czerwca 1953 roku Wojskowego Sądu Rejonowego rozstrzygnięto o warunkowym zwolnieniu W. C. (1) z dniem 5 sierpnia 1953 roku, z okresem próby 1 roku.</p> <p>W dniu 5 sierpnia 1953 roku W. C. (1) został zwolniony z Ośrodka Pracy w J..</p>		
3.1.6	<p>Jak wskazano na wstępie, w chwili zatrzymania W. C. (1) mieszkał z żoną i trojgiem dzieci, prowadził gospodarstwo rolne. Wspólnie z nimi mieszkała także matka</p>	<p>Dokumenty załączone wraz z wnioskiem</p>	<p>61v, 69v</p>

	<p>W. C. (1). Żona W. C. (1) od grudnia (...) roku podjęła pracę w fabryce bawełnianej w P.. Gospodarstwo rolne było niewielkie, ziemia była klasy V i VI, około 1ha stanowiły nieużytki. Ziemia była obsiewana żytem, rzepą, sadzono ziemniaki. Rodzina trzymała też kury, babcia wnioskodawców miała też krowę. Po zatrzymaniu W. C. (1) jego żonie pomagali sąsiedzi, „każdy przychodził coś robić w polu”. Ojciec wnioskodawców przed zatrzymaniem zaopatrywał rodzinę w opał na zimę – chodził do lasu po drewno, okładał dom liśćmi, jedynym ogrzewaniem drewnianego domu był trzon kuchenny. Po jego zatrzymaniu matka musiała kosić zboża, wykopywać ziemniaki, a także nazbierać opału. Kiedy żona W. C. (1) jeździła do pracy (pracowała na trzy zmiany) dziećmi zajmowała się babcia, która wykonywała też w tym czasie prace polowe.</p>		
<p>zeznania J. C.</p>	88v-89		
3.1.7	<p>W. C. (1) po opuszczeniu więziennych murów miał problemy z odnalezieniem się w otaczającej go rzeczywistości, spotykał się ze społecznymi</p>	<p>Uzasadnienie wniosku Dokumenty załączone wraz z wnioskiem</p>	<p>7 21, 27</p>

	<p>szukanami. Miał problemy z tym, by pogodzić się z doznaną krzywdą spowodowaną ponad rocznym pobytem w więzieniu. Odczuwał lęk przed kolejnym aresztowaniem. W. C. (1) w czasie osadzenia miał mieć złamaną nogę. Po zwolnieniu do domu cierpiał na silne bóle żołądka.</p> <p>Po opuszczeniu więzienia w czerwcu (...)roku na świat przyszła córka małżeństwa C. – Z..</p> <p>W. C. (1) zmarł w dniu (...) roku w skutek nieszczęśliwego wypadku podczas prac w lesie.</p>		
<p>zeznania J. C.</p>	89		
3.1.8	<p>Postanowieniem Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 czerwca 2022 roku, sygn. akt (...), zmienionym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 28 września 2022 roku w sprawie (...) stwierdzono nieważność wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Ł. na sesji wyjazdowej w P. z dnia 14 sierpnia 1952 roku, sygn. akt (...) wydanego wobec W. C. (1).</p>	<p>dokumenty załączone wraz z wnioskiem, akta sprawy (...)</p>	<p>73-74v, 75- 77 k. 89-90v, 158-160</p>
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty

3.2.1.			
ocena DOWODÓW			
Dowody będące podstawą ustalenia faktów			
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu	
3.1.1 3.1.3 3.1.4 3.1.5 3.1.6 3.1.8	dokumenty załączone wraz z wnioskiem	Dokumenty załączone wraz z wnioskiem zostały udostępnione wnioskodawcom przez odpowiednie instytucje, nie ma podstaw by kwestionować ich wiarygodność, tym samym zasługują na aprobatę.	
3.1.2 3.1.8	dokumenty zawarte w aktach sprawy (...)	Nie ma podstaw by kwestionować ich wiarygodność, są to orzeczenia sądowe zapadłe w postępowaniu o stwierdzenie nieważności wyroku wydanego wobec ojca wnioskodawców W. C. (1).	
3.1.1	Wydruk z systemu PESELSAD	Wygenerowany dokument nie budzi wątpliwości, informacje w nim zawarte pochodzą z państwowej bazy danych, nie ma podstaw do jakiegokolwiek kwestionowania ich prawdziwości.	
3.1.7	Uzasadnienie wniosku o zadośćuczynienie i odszkodowanie	Za w pełni wiarygodne uznano uzasadnienie wniosku w zakresie warunków panujących w	

		<p>jednostkach penitencjarnych. Jest ono zgodne z powszechną wiedzą dotyczącą trudnych, wyniszczających warunków jakie panowały w takich jednostkach w okresie, w którym osadzony był W. C. (1), jak i stosunku jaki był okazywany osobom skazanym za przestępstwa polityczne. Także samo nie ma podstaw do kwestionowania uzasadnienia wniosku w odniesieniu do sytuacji psychicznej i fizycznej W. C. po opuszczeniu więzienia. Koresponduje ono z bezpośrednią relacją wnioskodawcy J. C. złożoną podczas rozprawy głównej.</p>	
<p>3.1.6 3.1.7</p>	<p>zeznania J. C.</p>	<p>Co do zasady na wiarę zasługują zeznania wnioskodawcy J. C. (1), które poza pewnymi szczegółami (jak moment zatrzymania ojca, jego śmierci, czasu, kiedy matka podjęła zatrudnienie) są spójne ze zgromadzonymi w aktach dokumentami archiwalnymi.</p> <p>Na wiarę zasługują zeznania J. C. (1) w zakresie stanu zdrowia ojca po opuszczeniu murów więzienia oraz konsekwencji pozbawienia wolności W. C. (1) z jakimi borykać się musiała cała jego rodzina, w tym małoletnie dzieci, warunków bytowych w</p>	

jakich się znaleźli. Nie ma podstaw by kwestionować depozycje wnioskodawcy w tym zakresie.

Jedynie relacje składane przez J. C. (1) jako najstarszego spośród rodzeństwa (w chwili zatrzymania ojca był ponad 6-cio letnim chłopcem), który faktycznie mógłby jako dziecko zaobserwować pewne zdarzenia, zapamiętać je i bez zniekształceń odtworzyć z pamięci, i które, poza drobnymi szczegółami są spójne ze zgromadzonym na podstawie dokumentów archiwalnych materiałem dowodowym, mogły stanowić podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych.

Relacje pozostałych wnioskodawców H. J., K. C. (1), Z. L. (1) z przyczyn obiektywnych nie mogły dać podstaw do czynienia jakichkolwiek ustaleń faktycznych. Ich relacje są lakoniczne, niewiele wnoszące do sprawy, a do tego rozbieżne z materiałem dowodowym wynikającym z dokumentów (szczególnie barwna relacja K. C., który jako około dwulatek miał widzieć i pamiętać strzyżenie i golenie partyzantów w swoim rodzinnym domu, które faktycznie miało miejsce w stodole sąsiada, czy

		<p>opowieści o ojcu i bracie, którzy orali pole pługiem własnymi barkami). Należy mieć na względzie, że w chwili zatrzymania W. C. (1) w/ w wnioskodawcy bądź byli kilkuletnimi dziećmi, bądź jak Z. L. jeszcze nie przyszli na świat. Dodatkowo wziąć trzeba pod uwagę, że od tego czasu upłynęło 70 lat. Zdarzenia jakie miały miejsce w 1952 roku i kolejnych, aż do śmierci ich ojca, tak zostały przez nich zapamiętane i w takiej formie przekazane sądowi. Sąd nie widzi przy tym chęci wprowadzenia go z rozmysłem w jakikolwiek błąd, a jedynie z uwagi na wskazane okoliczności, wypełnianie luk pamięciowych nieco ubarwionymi relacjami.</p>	
<p><i>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i></p>			
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
PODSTAWA PRAWNA			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	

	420,00 złotych na rzecz każdego z wnioskodawców	odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się orzeczenia	
Zwiążle o powodach podstawy prawnej			
<p>Żądanie dochodzenia finansowych roszczeń od Skarbu Państwa znajduje uzasadnienie w ustawie z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.</p> <p>Zgodnie z art. 8 ust 1 powołanej ustawy osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji.</p> <p>Ustalony w sprawie stan faktyczny nie pozostawia wątpliwości, iż wnioskodawcom przysługuje prawo do żądania odszkodowania na podstawie art. 8 ust 1 ustawy lutowej w związku z wykonaniem kary pozbawienia wolności wobec W. C. (1) w okresie od dnia 5 lipca 1952</p>			

<p>roku do dnia 5 sierpnia 1953 roku orzeczonej wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Ł. na sesji wyjazdowej w P. z dnia 14 sierpnia 1952 roku, sygn. akt (...), którego to wyroku nieważność została stwierdzona postanowieniem Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 czerwca 2022 roku w sprawie sygn. akt (...), zmienionym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 28 września 2022 roku w sprawie o sygn. akt (...).</p>			
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
	kwota po 50 000,00 złotych na rzecz każdego z wnioskodawców	odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się orzeczenia	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
<p>Żądanie dochodzenia finansowych roszczeń od Skarbu Państwa znajduje uzasadnienie w ustawie z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.</p> <p>Zgodnie z art. 8 ust 1 powołanej ustawy osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o</p>			

internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji.

Ustalony w sprawie stan faktyczny nie pozostawia wątpliwości, iż wnioskodawcom przysługuje prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 8 ust 1 ustawy lutowej w związku z wykonaniem kary pozbawienia wolności wobec W. C. (1) w okresie od dnia 5 lipca 1952 roku do dnia 5 sierpnia 1953 roku orzeczonej wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Ł. na sesji wyjazdowej w P. z dnia 14 sierpnia 1952 roku, sygn. akt (...), którego to wyroku nieważność została stwierdzona postanowieniem Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 czerwca 2022 roku w sprawie sygn. akt (...), zmienionym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 28 września 2022 roku w sprawie o sygn. akt (...).

Inne			
3.			

Zwiężle o powodach podstawy prawnej			
ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA			
Zwiężle o powodach rozstrzygnięcia			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
	<p>420,00 złotych</p> <p>Na wstępie wskazać należy, iż na wnioskowane odszkodowanie składać się miało z sumy kilku składników:</p> <ul style="list-style-type: none"> - po pierwsze, z utraconych przez W. C. (1) zarobków – w związku z pozbawieniem wolności jego gospodarstwo rolne podupadło, rodzina utraciła znaczne dochody z tego tytułu, - po drugie, odszkodowanie obejmujące wynagrodzenie za wykonane przez W. C. (1) prace przymusowe podczas pozbawienia wolności, - po trzecie, zwrot kosztów wynagrodzenia obrońcy w sprawie o sygnaturze akt (...). 	<p>odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się orzeczenia</p>	

Przechodząc do pierwszego ze składników żądanego odszkodowania, tj. utraconych zarobków, wskazać trzeba, iż postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie nie dało podstaw do przyjęcia, iż szkoda w tym zakresie w ogóle powstała, tym samym brak było podstaw do zasądzenia odszkodowania obejmującego zwrot utraconych zarobków W. C. (1). Istotnie, W. C. (1) przed zatrzymaniem prowadził gospodarstwo rolne, nie mniej brak dowodów wskazujących na to, by gospodarstwo to pod jego nieobecność pozostało bez opieki, tracąc swoją wartość, by zostało zniszczone, rozkradzione czy by pozostali domownicy nie uzyskali z niego jakichkolwiek plonów. Po pierwsze, 1/3 gospodarstwa stanowiły nieużytki, tym samym całość faktycznego podlegającego uprawie gospodarstwa nie była znaczna - ok. (...)ha, nie hodowali trzody, nie mieli konia, mieli tylko kury, babcia wnioskodawców posiadała krowę. Było to zatem stosunkowo niewielkie i skromne gospodarstwo. Po drugie, po zatrzymaniu W. C. (1), jak wynika zarówno z dokumentacji archiwalnej jak i depozycji J. C., gospodarstwo

było prowadzone przez matkę wnioskodawców, której pomagali zarówno sąsiedzi, jak i mieszkająca wspólnie z rodziną teściowa – matka W. C., a babcia wnioskodawców. Dodatkowo M. C. pracowała zarobkowo jako prządka w fabryce bawełnianej w P., gdzie pracę rozpoczęła na kilka miesięcy przed zatrzymaniem W. C.. Nie zrezygnowała z pracy po jego zatrzymaniu, kontynuowała zatrudnienie, podczas jej nieobecności w (...) gospodarstwie zajmowała się babcia wnioskodawców. W tej sytuacji skoro matka wnioskodawców zaspokajała potrzeby rodziny (nawet przy wsparciu sąsiadów), to trudno uznać by zaistniała rzeczywista szkoda wskutek pozbawienia wolności ojca wnioskodawców W. C.. Jednym słowem, gospodarstwo rolne nie straciło na wartości w wyniku izolacji W. C. i nie przynosiło mniejszych dochodów w porównaniu z sytuacją, gdy pracował w nim W. C..

W odniesieniu do kolejnego z dochodzonych składników odszkodowania, a mianowicie zasądzenia wynagrodzenia za wykonywaną przez W. C. (1) pracę przymusową w a warunkach pozbawienia

wolności, także i tu sąd nie znalazł podstaw do jego zasądzenia. Przepis art. 8 ust. 1 ustawy lutowej nie daje podstawy do zasądzenia odszkodowania za to, że osoba represjonowana w okresie pozbawienia wolności wykonywała przymusową pracę, za którą nie otrzymywała należnego jej wynagrodzenia, z żadnego przepisu prawnego nie wynika, by represjonowanemu należał się swoisty ekwiwalent pieniężny za wykonywaną przymusowo pracę. Wykonywanie pracy przymusowej przez W. C. (1) było elementem wykonywania wymierzonej mu kary pozbawienia wolności, stanowiąc dodatkową jej dolegliwość. Nieodpłatne wykonywanie pracy przymusowej w ramach odbywania kary pozbawienia wolności przez osobę represjonowaną samo w sobie nie powiększa szkody wynikłej z wykonania orzeczenia, lecz ma znaczenie dla oceny cierpień psychicznych i fizycznych, wpływając na wysokość zadośćuczynienia (tak m.in. wyrok SA w Białymstoku z dnia 12 października 2021 roku, II AKa 165/21, wyrok SA W Poznaniu z dnia 28 października 2021 roku, II AKa 67/21, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 2

czerwca 2022 roku, II AKa 113/22). Okoliczność ta została wzięta pod uwagę przy ustalaniu przez sąd wysokości zadośćuczynienia należnego wnioskodawcom, które odpowiednio podwyższono mając na względzie przymusowa pracę W. C. (1).

Sąd uwzględnił żądanie wnioskodawców w zakresie odszkodowania obejmującego zwrot kosztów ustanowienia obrońcy z wyboru w sprawie (...). Z dokumentacji archiwalnej wynika, że W. C. (1) w toku postępowania przed Wojskowym Sądem Rejonowym był reprezentowany przez ustanowionego przez siebie adwokata w osobie J. O.. Niewątpliwie z uwagi na charakter zarzucanych W. C. czynów (przestępstw politycznych) wynagrodzenie nie zostało ustalone w minimalnej wysokości. Przyjąć należy, że koszty ustanowienia obrońcy obciążały rodzinny budżet W. C.. Z uwagi na odległy okres od chwili zatrzymania i osądzenia W. C. (70 lat) trudno oczekiwać by zachowały się jakiegokolwiek dokumenty, które wskazywałyby na dokładną wysokość uiszczonych adwokatowi kosztów obrony. Wnioskowana kwota 1680

	<p>złotych – po 420 złotych na rzecz każdego z wnioskodawców (odpowiadająca dwukrotności aktualnej stawki minimalnej w sprawie toczącej się przed sądem rejonowym w postępowaniu zwyczajnym lub przed wojskowym sądem garnizonowym określonej w rozporządzeniu MS z dnia 22.10.2015 r., DZ.U z 2015 r. poz. 1800) mając na względzie zasadę doświadczenia życiowego nie jest kwotą wygórowaną i nadmierną. Taką też kwotę sąd zasądził na rzecz wnioskodawców.</p>		
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
	<p>Kwoty po 50 000 złotych na rzecz każdego z wnioskodawców</p> <p>Żądana kwota zadośćuczynienia w wysokości po 633 495,06 złotych (a więc łącznie 2 533 980,24 złotych) jest znacząco wygórowana. Przyznanie tak ustalonej kwoty zadośćuczynienia stanowiłoby źródło wzbogacenia się, a nie sposób na złagodzenie doznanej przez W. C. (1) krzywdy.</p> <p>Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia zastosowanie znajdują reguły prawa cywilnego, a w szczególności art. 445 § 1</p>	<p>odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się orzeczenia</p>	

i 2 kc, z którego wynika, że zadośćuczynienie ma być odpowiednie-adekwatne. Za odpowiednie może być uznane jedynie takie zadośćuczynienie, które ma charakter kompensacyjny. Niewymierny charakter okoliczności, które uwzględnia się przy oznaczaniu rozmiaru krzywdy, jak również pewna trudność w przeliczeniu tej szkody niemajątkowej na pieniądze sprawiają, że sąd orzekający o tym roszczeniu ma pewną swobodę. Powoływanie się jako na podstawowy argument żądania podwyższenia zasądzonego zadośćuczynienia na inne casusy, jest niezasadne, gdyż pomijałoby indywidualny charakter poszczególnych spraw. Pomocnicze nawiązanie do rozstrzygnięć w innych sprawach jest w wypadku miarkowania kwoty zasądzonej tytułem zadośćuczynienia zasadne tylko w sytuacji, gdy zapadły one w kontekście takich samych lub podobnych okoliczności stanu faktycznego. Nie jest uprawnione proste odnoszenie wysokości zadośćuczynienia do innych orzeczeń zapadłych nawet w podobnych sprawach, bo taki zabieg powodowałby, że wysokość sumy pieniężnej zasądzonej tytułem zadośćuczynienia

nie uwzględniałaby okoliczności konkretnej sprawy, wyznaczających rozmiar krzywdy poniesionej przez wnioskodawcę (tak: wyrok SA w Krakowie z 9 maja 2018 r., II AKa 79/18).

Ustalając zatem wysokość zadośćuczynienia nie znajduje uzasadnienia, powoływanie się na inne rozstrzygnięcia sądów tak jak czyni to pełnomocnik wnioskodawców jako czołowy argument do uznania, że żądana kwota ponad dwóch i pół miliona złotych ma być adekwatna i niewygórowana.

Odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia, o której mówi powołany wyżej art. 445 § 1 kc ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie stanowić źródła wzbogacenia (tak: wyrok SN z 9 lutego 2000 r., III CKN 528/98). Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie jak i w doktrynie poglądem jako kryteria ustalania wielkości kwoty zadośćuczynienia bierze się pod uwagę w szczególności:

- kompensacyjny charakter zadośćuczynienia, które winno reprezentować odczuwalną, nie symboliczną wartość,

- ustalona suma zadośćuczynienia winna być utrzymana w

rozsądnych granicach i dostosowana do aktualnych stosunków majątkowych w społeczeństwie,

- zadośćuczynienie nie może być rażąco wygórowane ani rażąco niskie,

- wielkość zadośćuczynienia zależy od oceny całokształtu okoliczności, w tym rozmiaru doznanych cierpień, ich intensywności, nieodwracalnego charakteru, przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę należy brać też pod uwagę siłę nabywczą określonej kwoty pieniężnej i warunki materialne panujące w społeczeństwie miejscowym (tak: wyrok SA w Łodzi z dnia 21 lutego 2008 roku, II AKa 13/08, wyrok SA w Katowicach z dnia 14 lutego 2008 roku, I AKa 11/08, wyrok SN z dnia 4 lutego 2008 roku, III KK 349/07, wyrok N z dnia 18 sierpnia 2002 roku, II KKN 3/98, Komentarz do KC red. K. Pietrzycki).

Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę czas trwania izolacji (1 rok i 1 miesiąc), dolegliwości z tym związane, w tym także okoliczność wykonywania ciężkich prac fizycznych w kopalni węgla przez

większość wykonywania kary (od 9 września 1952 roku do chwili zwolnienia w dniu 5 sierpnia 1953 roku), wiek i warunki osobiste W. C. (1), jego sytuację rodzinną oraz skutki zdrowotne jakich doznał w związku z zastosowaną wobec niego izolacją.

W. C. (1) w chwili zatrzymania miał niespełna 41 lat, mimo to był osobą mocno doświadczoną przez życie, wcześniej służył w wojsku, był przez kilka lat niemieckim jeńcem wojennym. Zaledwie kilka lat po odzyskaniu wolności, osiedleniu się i założeniu rodziny, jego zwyczajne i ustabilizowane życie zostało wyrócone do góry nogami. W. C. (1) przed zatrzymaniem prowadził spokojne życie wraz żoną i trojgiem kilkuletnich pociech, przestrzegał porządku prawnego, cieszył się dobrą opinią i nie prowadził aktywnej działalności uznawanej za wywrotową. Mimo to, na skutek na pozór błahego, przypadkowego spotkania partyzantów w stodole sąsiada, poniósł bardzo dotkliwe konsekwencje, które nie powinny były go spotkać.

Warunki panujące w jednostkach penitencjarnych w okresie lat 50 były fatalne, co jest powszechnie wiadome.

Cele, w których byli umieszczani więźniowie były przepełnione, zimne, zagrzybione, brakowało w nich materacy, koców. Do tego więźniowie polityczni nie byli izolowani w żaden sposób od przestępców pospolitych, panowała bardzo surowa dyscyplina, nierzadko stosowano wobec nich przemoc fizyczną. Niezmiernie trudne było zachowanie odpowiedniej higieny osobistej, czy uzyskanie odpowiedniej racji żywnościowej. Również w Ośrodku Pracy w J., gdzie osadzony wykonywał w kopalni pracę warunki były bardzo trudne. Praca wykonywana przez więźniów była ciężka i wyczerpująca, szkodliwa dla zdrowia i niebezpieczna.

Osadzenie w zakładzie karnym, izolacja od rodziny – żony i kilkuletnich dzieci, środowiska lokalnego, oderwanie od codziennego życia, pogorszenie warunków sanitarnych, żywieniowych, rygory związane z izolacją, ciężka praca w kopalni, z całą pewnością odcisnęły swoje piętno na zdrowiu fizycznym jak i na psychice W. C. (1). W ocenie Sądu przyznanie zadośćuczynienia w wysokości ustalonej na łączną kwotę 200 000 złotych (po 50 000 złotych na rzecz każdego z wnioskodawców) będzie

	uzasadnione, jest to kwota wyważona i spełniająca walor słuszności, odpowiedniości i godności w stosunku do rozmiarów doznanych krzywd i cierpienia W. C. (1).	
Inne		
3.	<p>Wysokość zwrotu wydatków należnych wnioskodawcom z tytułu ustanowienia pełnomocnika Sąd ustalił na podstawie §11.6, §15.3, §16 i §17 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Pełnomocnik wnioskodawców nie przedłożył oświadczenia o wysokości poniesionych kosztów, żadnego ich spisu, dlatego też sąd ustalił opłatę w wysokości stawki minimalnej, tj. po 240 złotych na rzecz każdego z wnioskodawców.</p> <p>Ustalając wysokość żądanych kosztów, sąd bierze pod uwagę przede wszystkim niezbędny nakład pracy radcy prawnego, czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, czynności podjęte w sprawie, wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych do rozstrzygnięcia sprawy, jej rodzaj i zawilość,</p>	

		<p>obszerność materiału dowodowego o znacznym stopniu skompilowania i obszerności. Biorąc pod uwagę, że niniejsza sprawa nie cechowała się szczególnym stopniem skomplikowania, czy obszernym materiałem dowodowym (materiał dowodowy w głównej mierze opierał się na dokumentacji archiwalnej znanej już dokładnie sądowi, a tym bardziej pełnomocnikowi, bo zawartej w rozpoznawanej uprzednio sprawie (...), którą pełnomocnik ponownie załączył wraz z wnioskiem w sprawie niniejszej), zakończyła się już na pierwszym terminie rozprawy po wysłuchaniu depozycji wnioskodawców, żądanie przyznania zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika w wysokości 6-ciokrotności stawki minimalnej było nieuzasadnione i nie mogło podlegać uwzględnieniu.</p>	
<p>Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU</p>			
<p>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</p>	<p>Przytoczyć okoliczności</p>		
<p>KOszty procesu</p>			
<p>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</p>	<p>Przytoczyć okoliczności</p>		

4.	O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 554 § 4 kpk.	
PODPIS		